

Aan:
de voorzitter en leden van
provinciale staten van Drenthe

Assen, 29 mei 2008
Ons kenmerk 22/5.3/2007014843
Behandeld door mevrouw K.J. Tap (0592) 36 54 33
Onderwerp: Haalbaarheidsstudie bevaarbaar maken Oranjekanaal

Geachte voorzitter/leden,

In uw vergadering van 14 november 2007 is de Motie M4, ingediend door de fractie van de VVD, door de statenleden aanvaard. Ons college is daarin gevraagd:

1. een MKBA uit te voeren naar de haalbaarheid van het opnieuw bevaarbaar maken van het Oranjekanaal;
2. te bevorderen dat het kanaal wordt geplaatst op de projectenlijst voor de Beleidsvisie recreatietoervaart 2007-2013.

Om een eerste beeld te krijgen van de haalbaarheid van het opnieuw bevaarbaar maken van het Oranjekanaal is er, op basis van aanwezige kennis in eigen huis, een quick scan gemaakt. Hierbij is gekeken naar functie en gebruik van het kanaal, nu te voorziene kosten en financieringsmogelijkheden aanwezige natuurwaarden.

Functie en gebruik in relatie inzet overheden

Voor de recreatietoervaart heeft Drenthe vooral een functie als mooi en rustig doorvaartgebied richting Groningen, Friesland en straks ook Duitsland. Via Zuidlaren-Bareveld is sinds mei een rondvaartverbinding gerealiseerd. Drenthe is voor de meeste vaarbezoekers geen primaire vaarbestemming. De aanlegvoorzieningen (in Hoogeveen, Coevorden, en op korte termijn Assen en Dieversluis) bevorderen de verblijfsduur in Drenthe en het gebruik van het achterland (economische spin-off).

De provinciale inzet richt zich de komende jaren op:

1. de realisatie van Erica-Ter Apel;
2. de nog ontbrekende schakels richting Duitsland;
3. verdere kwalitatieve verbetering van de huidige vaarverbindingen in de vorm aanlegvoorzieningen en land/waterknooppunten (pMJP).

Op basis van het huidige gebruik van de Drentse kanalen, de cijfers van de brug- en sluisdoorgangen/vaarbewegingen laten al jaren een daling zien, is er geen reden om de (rond)vaarmogelijkheden binnen Drenthe uit te breiden.

Landelijke inzet. In de Beleidsvisie recreatietoervaart Nederland 2000 van de SRN is aangegeven welke vaarverbindingen deel uitmaken van het landelijke basistoervaartnet. De bestaande doorgaande verbindingen in Drenthe staan hierin opgenomen. Het Oranjekanaal maakt hier dus geen deel vanuit. Het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) heeft zich tot doel gesteld dat dit landelijke basistoervaartnet in 2013 knelpuntvrij is. Op basis van een zogenaamde nulmeting (2005) zijn de nog op te lossen knelpunten bepaald. Het Oranjekanaal wordt niet als knelpunt aangemerkt. Wel is het Oranjekanaal in de geactualiseerde, door de SRN aangepaste BRTN 2008-2013, als aandachtspunt opgenomen in de tekst.

Noordelijke inzet. Binnen het noordelijk grensoverschrijdend toervaartnet, neergelegd in de visie Varen in het land van Turf en Honing (2001), is het Oranjekanaal ook niet als ontbrekende schakel aangemerkt. Inmiddels zijn de meeste prioritaire noordelijke projecten uit die visie (Friese merenproject/Erica-Ter Apel en Zuidlaardermeer Baveveld) in uitvoering genomen c.q. gerealiseerd.

Een actuele ontwikkeling vormt het voornemen van de provincie Friesland om de mogelijkheden te willen onderzoeken voor ontlasting van het Van Starckenborg/Prinses Margrietkanaal (combinatie toer- en beroepsvaart). Men denkt dan aan een betere verbinding richting Duitsland. Daarbij wordt in eerste instantie gedacht aan de verbinding Drachten-Groningen en eventueel aan Drachten-Assen. Vanuit Drenthe is ook de optie van een combinatie upgradering turfroute en Oranjekanaal in beeld gebracht. Het Oranjekanaal zou in een dergelijke optie een grensoverschrijdende schakelfunctie kunnen krijgen. Er wordt, op initiatief van Friesland, in noordelijk verband ook met de Duitse partners gesproken over een update van de visie van 2001, waarbij met name de verbindingen Friesland-Duitsland en Groningen-Duitsland in beeld komen.

Kosten

In het Oranjekanaal, dat in 1975 is onttrokken aan de scheepvaart, zijn sindsdien kunstwerken aangelegd die de doorgang onmogelijk maken (zoals de rondweg van Emmen en de spoorbrug bij Beilen). Voor het herstellen van de vaarfunctie zullen verder 32 bruggen en 4 sluisen moeten worden aangepast en baggerwerkzaamheden moeten worden uitgevoerd.

Een eerste raming van de kosten in verband met deze werkzaamheden komt uit op een investeringsbedrag van minimaal € 70 miljoen. Ter vergelijking, met het herstel van de vaarverbinding Erica-Ter Apel is een investering van € 32 miljoen gemoed.

Financieringsmogelijkheden

Met het bevaarbaar maken van het Oranjekanaal is een investering van minimaal € 70 miljoen gemoeid. De rijksbijdrage van LNV is, zoals eerder aangegeven, uitsluitend gekoppeld aan de projecten die bijdragen tot het knelpunt vrij maken van het landelijke basistoevervaartnet. De verdeling van de middelen tot 2013 heeft al in 2007 plaatsgevonden. Na 2013 stopt deze rijksbijdrage voor het knelpuntvrij maken. Het bevaarbaar maken van het Oranjekanaal komt niet in aanmerking voor een rijksbijdrage. Daarnaast wordt mede op initiatief van de SRN gewerkt aan de totstandkoming van een watersportbijdrage. Onduidelijk is nog of en wanneer deze er komt en zo ja wat er met deze middelen gefinancierd kan worden.

Natuur- en landschapswaarden

Herstel van de vaarfunctie, in het al 30 jaar "stille" Oranjekanaal, zal van invloed zijn op de daar nu aanwezige natuur- en landschapswaarden. Er wordt onder meer een groot effect op de water- en oeervegetatie voorzien. Een eerste inventarisatie vanuit de Flora- en Faunawet en de rodelijstsoorten laat zien dat op verschillende plaatsen in en langs het kanaal de drijvende weegbree is gesignaleerd. Recente ervaringen elders laten zien dat dit soort ingrepen vragen om een goede en tijdige belangenafweging en dat oplossingen voor gesignaleerde knelpunten veel extra tijd en geld kunnen kosten (zie Polderhoofdkanaal en kanaal Veendam).

Gelet op bovenstaande stellen wij u het volgende voor:

1. gezien de hoge kosten en het vooralsnog regionale belang, geen verder haalbaarheidsonderzoek (MKBA) uit te laten voeren naar het weer bevaarbaar maken van het Oranjekanaal;
2. in te stemmen met de, door de SRN, geactualiseerde BRTN 2008-2013, waarin het Oranjekanaal als aandachtspunt is meegenomen.

Hoogachtend,

gedeputeerde staten van Drenthe,

, secretaris

, voorzitter

Bijlage(n):
jk/coll.